

มาตรการทางกฎหมายในการลดค่าใช้จ่ายภายในเรือนจำ
จากการจัดเลี้ยงอาหาร

Legal Measures to Prison Food Costs

อัครพงศ์ บุญแท้

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Akarapong Boontae

UbonRatchathani Rajabhat University, Thailand

E-mail: akarapong.b@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการลงโทษผู้กระทำความผิดกฎหมาย
อาญา 2. เพื่อศึกษาปัญหาเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายภายในเรือนจำในประเทศไทย และ 3. เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะที่
เป็นแนวทางในการพัฒนามาตรการทางกฎหมายในการลดค่าใช้จ่ายภายในเรือนจำจากการจัดเลี้ยงอาหารของ
ประเทศไทย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาข้อมูลจากเอกสารเป็นหลัก โดยอาศัยข้อมูลทุติยภูมิ
ได้แก่ กฎหมาย หนังสือ บทความ วิทยานิพนธ์ งานวิจัย ตลอดจนสืบค้นข้อมูลจาก ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์
ทั้งในประเทศไทย พร้อมนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามารวบรวม และทำการวิเคราะห์ เพื่อแสดงให้เห็นถึง
ปัญหาและแนวทางแก้ไขที่เกิดขึ้น

ผลการวิจัยพบว่า มาตรการทางกฎหมายในการลดค่าใช้จ่ายภายในเรือนจำจากการจัดเลี้ยงอาหาร
มีผลมาจากการที่เรือนจำมีผู้ต้องหาเป็นจำนวนมากทำให้กรมราชทัณฑ์ต้องแบกรับค่าใช้จ่ายในการดูแล
ผู้ต้องขัง แก่ การที่เรือนจำต้องจัดสวัสดิการให้แก่ผู้ต้องขังเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายภายในเรือนจำ เช่น การจัดเลี้ยง
อาหาร การได้รับการศึกษา การได้รับเงินรางวัลตอบแทนจากการทำงาน, การใช้กฎหมายอาญาเกินความ
จำเป็น และการกระทำความผิดซ้ำ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นควรลดค่าใช้จ่ายของเรือนจำจากการจัดเลี้ยงอาหาร
โดยอาจมีการลดค่าใช้จ่ายรายหัวลง แต่ต้องมีการคำนวณคุณค่าทางโภชนาการที่เพียงพอกับการใช้พลังงาน
และหากผู้ต้องขังคนใดที่มีความต้องการจะทานอาหารที่นอกเหนือจากการที่เรือนจำจัดให้ก็ยังสามารถใช้เงินที่
ญาติฝากให้ตามระเบียบกรมราชทัณฑ์ เพื่อซื้ออาหารจากร้านค้าของเรือนจำ และการให้ผู้ต้องขังทำงาน และ
ได้รับเงินรางวัลตอบแทนจากการทำงาน

คำสำคัญ: มาตรการทางกฎหมาย; เรือนจำ; จัดเลี้ยงอาหาร

* วันที่รับบทความ : 15 กันยายน 2567; วันแก้ไขบทความ 30 กันยายน 2567; วันตอบรับบทความ : 2 ตุลาคม 2567

Received: September 15 2024; Revised: September 30 2024; Accepted: October 2 2024

Abstract

The objectives of this research are: 1) study the concepts and theories regarding punishment of criminal offenders, 2) study the problems of expenses in prisons in Thailand, and 3) To provide recommendations as guidelines for developing legal measures to reduce expenses in prisons from food provision in Thailand.

This research is a qualitative research study. It is a study of data from documents mainly using primary data, including laws, books, articles, theses, research, and searching for data from electronic databases both in Thailand and abroad.

The research findings show that the large number of prisoners in prisons, the Department of Corrections has to bear the cost of taking care of prisoners. Therefore, the prison must provide welfare for prisoners regarding expenses in prison, such as food provision, education, rewards for work, unnecessary use of criminal law, and recidivism. Therefore, the author sees fit to reduce prison expenses from food provision, possibly by reducing per capita expenses, but the nutritional value must be calculated to be sufficient for energy consumption. If any prisoner wants to eat food other than what the prison provides, they can still use the money that their relatives leave for them according to the Department of Corrections regulations to buy food from the prison shop. and allowing prisoners to work and receive rewards for their work

Keywords: Legal Measures; Prison; Food Costs

บทนำ

จากรายงานสถิติผู้ต้องขังทั่วประเทศ ในปี พ.ศ. 2567 พบว่า มีผู้ต้องขังทั้งสิ้น 301,533 คน และเมื่อพิจารณาสถิติผู้ต้องขังทั่วประเทศ ในปี 2565, 2566 และ 2567 พบว่า มีผู้ต้องขังทั้งสิ้น 262,319 คน, 276,466 คน และ 301,533 คน ตามลำดับ จากรายงานสถิติผู้ต้องขังทั่วประเทศ จะเห็นได้ว่าจำนวนผู้ต้องขังมีจำนวนมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง 3 ปี ซึ่งอัตราดังกล่าวส่งผลให้กรมราชทัณฑ์จะต้องแบกรับค่าใช้จ่ายจำนวนมาก (กรมราชทัณฑ์, 2567: ออนไลน์) จากงบประมาณโดยสังเขป ฉบับปรับปรุง ตามพระราชบัญญัติรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 พบว่า ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 กรมราชทัณฑ์ในสังกัดกระทรวงยุติธรรม มีงบประมาณรายจ่ายทั้งสิ้น 13,495.4 ล้านบาท เมื่อเปรียบเทียบกับกรมอื่นในกระทรวงยุติธรรม กรมราชทัณฑ์มีงบประมาณรายจ่าย สูงเป็นอันดับ 1 และหากพิจารณารายงานของกระทรวงยุติธรรม ซึ่งมาจ่ายในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จำนวน 24,003.8 ล้านบาท พบว่า กรมราชทัณฑ์มีใช้งบประมาณ ร้อยละ 56.22 ซึ่งเกินกว่ากึ่งหนึ่งของรายงานในกระทรวง (สำนักนายกรัฐมนตรื, 2566: ออนไลน์) และเมื่อพิจารณาปัจจัยที่ส่งผลให้ค่าใช้จ่ายของกรมราชทัณฑ์มีปริมาณมาก ปัจจัยหนึ่งคือค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูผู้ต้องขัง 1 คน งบประมาณในการดูแล ประมาณ 44,511.64 บาท/คน/ปี และเมื่อพิจารณาเป็นค่าอาหารรายมื้อ พบว่า เฉลี่ยรัฐบาลต้องเสียค่าใช้จ่ายในส่วนดังกล่าว ประมาณ 40 บาท/มื้อ/คน (สำนักข่าวอิศรา, 2566: ออนไลน์) ซึ่งเรือนจำต้องจัดให้ผู้ต้องขังรับประทานอาหารอย่างน้อย 2 มื้อ คือ เช้าและเย็น อาหารมื้อ หนึ่ง ๆ ให้ประกอบด้วยข้าวหรือสิ่งอื่นแทนข้าว และกับข้าวหรือสิ่งอื่นแทนกับข้าวในการจัดเลี้ยงอาหาร ให้เรือนจำจัด

เลี้ยงอาหารอย่างเดียวกันสำหรับผู้ต้องขังทุกคนแห่งเรือนจำนั้น และเรือนจำจัดให้มีน้ำดื่ม น้ำใช้ที่สะอาด จำนวนเพียงพอ และจัดหาภาชนะน้ำดื่มที่ถูกต้อง สุลักษณะ รวมทั้งมีการเฝ้าระวังและปรับปรุงคุณภาพน้ำตามแนวทางที่กรมราชทัณฑ์กำหนด โดยปกติอาหารที่เรือนจำจะจัดให้ผู้ต้องขังรับประทานนั้นให้ปรุงขึ้นในเรือนจำ ให้เจ้าพนักงานเรือนจำและผู้ต้องขังดำเนินการปรุงอาหารเป็นการเฉพาะ ผู้ปรุงอาหารต้องผ่านการตรวจโรคและความเห็นชอบของแพทย์ และต้องได้รับการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ และนอกจากการที่ผู้ต้องขังได้รับการจัดเลี้ยงอาหารแล้ว ระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการจำหน่ายและทำลายสิ่งของที่ไม่อนุญาตให้เก็บรักษาไว้ในเรือนจำและสิ่งของที่ได้ยึดไว้ตามอำนาจหน้าที่ พ.ศ. 2561 ผู้ต้องขังยังสามารถซื้ออาหารที่ปรุงแล้วเสร็จโดยเรือนจำหรือร้านของเรือนจำ และเครื่องบริโภคที่จัดซื้อมาเพื่อจำหน่ายในร้านค้าของเรือนจำ

จากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมครัวเรือน พ.ศ. 2566 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ได้มีการวิเคราะห์การกระจายรายได้ โดยเรียงลำดับตามรายได้เฉลี่ย คน/เดือน จากน้อยไปมาก แล้วแบ่งครัวเรือนออกเป็น 5 กลุ่ม เท่า ๆ กัน โดยกลุ่มที่ 1 มีรายได้ต่ำสุด และกลุ่มที่ 5 มีรายได้สูงสุด พบว่า รายได้ประจำเฉลี่ยต่อ คน/เดือน ปี พ.ศ. 2566 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2567: ออนไลน์) ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 รายได้ประจำเฉลี่ยต่อคนต่อเดือน จำแนกกลุ่มครัวเรือน ปี พ.ศ. 2566

กลุ่ม	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	รายได้เฉลี่ยต่อวัน	รายได้เฉลี่ยต่อมือ
กลุ่มที่ 1	3,556 บาท	118.53 บาท	39.51 บาท
กลุ่มที่ 2	6,207 บาท	206.90 บาท	68.97 บาท
กลุ่มที่ 3	9,214 บาท	307.13 บาท	102.378 บาท
กลุ่มที่ 4	13,665 บาท	455.50 บาท	151.83 บาท
กลุ่มที่ 5	29,533 บาท	984.43 บาท	328.14 บาท

ที่มา: การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2566 ที่วราชอาณาจักร ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ

จากตารางรายได้ประจำเฉลี่ยต่อคนต่อเดือน จำแนกกลุ่มครัวเรือน ปี พ.ศ. 2566 พบว่า รายได้เฉลี่ย/คน/มือ ของประชาชน กลุ่มที่ 1 มีรายได้ประมาณ 39.51 บาท/คน/มือ เมื่อเปรียบเทียบกับงบประมาณในการดูแลผู้ต้องขัง ประมาณ 40 บาท/คน/มือ จะเห็นได้ว่า ภาครัฐต้องแบกรับค่าใช้จ่ายในส่วนดังกล่าวในการดูแลผู้ต้องขังเท่ากับประชาชนที่หาเลี้ยงชีพอย่างสุจริตภายนอกเรือนจำ

ผู้วิจัยจึงได้ตระหนักถึงความสำคัญของการหามาตรการเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการลดค่าใช้จ่ายภายในเรือนจำจากการจัดเลี้ยงอาหาร เพื่อหาแนวทางในการลดค่าใช้จ่ายของเรือนจำจากการจัดเลี้ยงอาหาร โดยอาจมีการลดค่าใช้จ่ายรายหัวลง แต่ต้องมีการคำนวณคุณค่าทางโภชนาการที่เพียงพอกับการ

ใช้พลังงาน และหากผู้ต้องขังคนใดที่มีความต้องการจะทานอาหารที่นอกเหนือจากการที่เรือนจำจัดให้ก็ยังสามารถใช้เงินที่ญาติฝากให้ตามระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการรับ จ่ายเงินฝากของผู้ต้องขังในเรือนจำ พ.ศ. 2553 มีการกล่าวถึง เงินฝากของผู้ต้องขัง หมายถึง เงินสด ธนาคณัติ ตั๋วเงิน หรือเอกสารอื่นใดอันตัวเงิน ที่ผู้ฝากหรือของผู้ต้องขังที่ฝากไว้กับเรือนจำ โดยผู้ฝากเงิน ต้องมีความสัมพันธ์ในฐานะญาติของผู้ต้องขัง หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้ต้องขัง เมื่อมีการฝากเงินให้กับผู้ต้องขัง เรือนจำต้องมีการจัดทำบัญชีรับเงินฝากของผู้ต้องขัง สำหรับใช้จ่ายเงินประจำวันได้วันละครั้ง ครั้งละไม่เกิน 200 บาท หากเรือนจำใดประสงค์จะทำให้ผู้ต้องขังถอนเงินใช้ประจำวันมากกว่าที่กำหนดไว้ ให้ขออนุมัติจากอธิบดีเป็นกรณี ๆ ไป และหากผู้ต้องขังมีความประสงค์จะถอนเงินฝากของผู้ต้องขัง เพื่อใช้ในกิจการอื่นเป็นกรณีพิเศษต่างหากจากการถอนใช้ประจำวัน ให้กระทำโดยทำคำร้องเสนอต่อผู้บัญชาการเรือนจำ และให้ผู้บัญชาการเรือนจำพิจารณาอนุญาตตามที่เห็นสมควรเป็นราย ๆ ไป และเนื่องจากเรือนจำห้ามการพกเงินสดเข้าไปในพื้นที่ จึงมีการกำหนดให้เรือนจำต้องจัดทำบัตรชื่อของที่กำหนดราคาทดแทนเงินสด เพื่อซื้ออาหารจากร้านค้าของเรือนจำ ดังนั้น ผู้วิจัยได้ทำการศึกษามาตรการเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการลดค่าใช้จ่ายภายในเรือนจำจากการจัดเลี้ยงอาหาร เพื่อเสนอแนะแนวทางพัฒนา แก้ไขกฎหมายในการลดค่าใช้จ่ายภายในเรือนจำจากการจัดเลี้ยงต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการลงโทษผู้กระทำความผิดกฎหมายอาญา
2. เพื่อศึกษาปัญหาเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายภายในเรือนจำในประเทศไทย
3. เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะที่เป็นแนวทางในการพัฒนามาตรการทางกฎหมายในการลดค่าใช้จ่ายภายในเรือนจำจากการจัดเลี้ยงอาหารของประเทศไทย

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการศึกษาข้อมูลจาก เอกสาร (Documentary Research) เป็นหลัก โดยอาศัยข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) กฎหมายในประเทศไทย ได้แก่ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560, ระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการดำเนินการเกี่ยวกับการรอนามัยและการสุขภาพของผู้ต้องขัง พ.ศ. 2561, ระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการจำหน่ายและทำลายสิ่งของที่ไม่อนุญาตให้เก็บรักษาไว้ในเรือนจำและสิ่งของที่ได้ยึดไว้ตามอำนาจหน้าที่ พ.ศ. 2561, ระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการรับ จ่ายเงินฝากของผู้ต้องขังในเรือนจำ พ.ศ. 2553, กฎกระทรวง การคำนวณรายได้เป็นราคาเงินและการจ่ายเงินรางวัลให้แก่ผู้ต้องขัง ซึ่งการงานที่ได้ทำนั้นก่อให้เกิดรายได้ซึ่งคำนวณเป็นราคาเงินได้ พ.ศ. 2563 โดยศึกษา หนังสือ บทความ วิทยานิพนธ์ งานวิจัย ตลอดจนสืบค้นข้อมูล

จากฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ พร้อมนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ อันจะนำมาสู่บทสรุปและข้อเสนอแนะต่อไป

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการลงโทษผู้กระทำความผิดกฎหมายอาญา

จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการลดค่าใช้จ่ายภายในเรือนจำจากการจัดเลี้ยงอาหาร ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการลงโทษ ดังนี้

1. การลงโทษผู้กระทำความผิดกฎหมายอาญา

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 2 บัญญัติว่า “บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญาก็ต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้น บัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น ต้องเป็นโทษที่ บัญญัติไว้ในกฎหมาย” เมื่อพิจารณานัยของมาตรา 2 จะเห็นได้ว่าบุคคลจักต้องรับโทษทางอาญาต่อเมื่อ 1) ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และ 2) โทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย เมื่อพิจารณาตามตัวบทดังกล่าว จะเห็นได้ว่า กฎหมายอธิบายว่าโทษทางอาญาจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อ 1) มีการกระทำความผิด 2) การกระทำที่จะเป็นความผิดนั้น ต้องมีกฎหมายบัญญัติไว้ว่าเป็นความผิด 3) การกระทำที่จะเป็นความผิดนั้น ต้องมีกฎหมายบัญญัติไว้ว่าเป็นความผิด และ ยังต้องมีบทกำหนดโทษไว้ด้วย (ณัฐรัฐวัฒน์ สุทธิโยธิน, 2554: 10) ซึ่งโทษอาญาที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิด มีทั้งสิ้น 5 ประการ ตามมาตรา 18 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ได้แก่ 1) ประหารชีวิต, 2) จำคุก, 3) กักขัง, 4) ปรับ และ 5) ริบทรัพย์สิน (ปราโมทย์ เสริมศีลธรรม, 2564: 61)

2. ทฤษฎีการลงโทษเพื่อเป็นการแก้แค้นตอบแทน (Retribution)

ทฤษฎีการลงโทษเพื่อเป็นการแก้แค้นตอบแทน (Retribution) เป็นแนวคิดที่มีมาอย่างยาวนานตามแนวคิดในการลงโทษเพื่อแก้แค้นผู้กระทำความผิด โดยมีพื้นฐานมาจากลัทธิเจตจำนงเสรี (Free Will) โดยมีความเชื่อพื้นฐานว่า มนุษย์ที่เหตุผล มีอิสระเสรีภาพที่จะคิด มีเสรีภาพที่จะกระทำการใด ๆ ภายใต้อำนาจความคิดความเชื่อและการตัดสินใจของตนเอง รวมทั้งความสามารถของบุคคลในการใช้เหตุใช้ผลการกระทำสิ่งใด มนุษย์ย่อมมีเหตุผลเป็นของตนเอง ดังนั้น มนุษย์จึงต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองที่ได้กระทำลงไป หากการกระทำนั้นเป็นการกระทำ ที่ดีเขาย่อมได้รับผลตอบแทนที่ดีแต่หากเป็นการกระทำ ที่ไม่ดีหรือเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนต่อกฎเกณฑ์ของสังคม เขาสมควรได้รับการตำหนิหรือได้รับการลงโทษจากสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้การที่สังคมลงโทษเขา เพราะเหตุผลที่มาจากกระทำของเขาเอง หากสิ่งอื่นใดไม่ เมื่อเขากระทำ ผิดเขาสมควรถูกลงโทษ การลงโทษจึงเป็นการทดแทนการกระทำผิด (สัญญาพงศ์ ลิ้มประเสริฐ และคณะ, 2562: 1489)

3. ทฤษฎีอรรถประโยชน์

ทฤษฎีอรรถประโยชน์ คือ ทฤษฎีที่เห็นว่าการลงโทษเป็นสิ่งที่เลวร้ายแต่ก็เป็นความจำเป็นที่จะต้องป้องกันสังคมจึงจำเป็นที่จะต้องมีการลงโทษเพื่อประโยชน์ส่วนรวมเป็นสิ่งสำคัญไม่ใช่เพื่อแก้แค้นผู้กระทำ ความผิดเท่านั้นดังนั้นทฤษฎีนี้จึงมุ่งเน้นถึงวิธีการป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำ ความผิดอาญาขึ้นในอนาคตอีก เนื่องจากทฤษฎีนี้มองว่าลักษณะของมนุษย์คือการแสวงหาความพอใจและหลีกเลี่ยงความเจ็บปวดดังนั้นสังคม จึงควรมีการดำเนินการตามหลักประโยชน์สูงสุดเพื่อมนุษย์ทุกคนโดยการกำหนดโทษอาญาให้สอดคล้องกับ ความร้ายแรงของความผิดอาญาแต่ละฐานตามความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อสังคม (ณัฐวุฒิ วัฒนผลิต และศิริพงษ์ โสภา, 2567: 517)

4. การลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence)

ทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence) คือ การลงโทษเพื่อเป็นการข่มขู่หรือยับยั้งเฉพาะตัว ไม่ให้ผู้กระทำความผิดลงมือกระทำความผิดฐานเดียวกันอีกและเกิดความหลบจำและเกรงกลัวโทษที่จะได้รับ จนไม่กล้ากระทำความผิดอีกและขณะเดียวกันผลของการลงโทษผู้กระทำความผิดรายหนึ่งจะมีผลเป็นการ ยับยั้งไม่ให้ผู้อื่นกระทำความผิดเช่นกัน ซีซาร์ เบ็คคาเรีย (Cesare Beccaria) อธิบายความหมายไว้ว่า การ ลงโทษที่จะสามารถข่มขู่ได้ 3 ประการ 1) การลงโทษต้องกระทำโดยรวดเร็ว (Swiftness of punishment), 2) การลงโทษต้องมีความแน่นอน (Certainty of punishment) และ 3) การลงโทษต้องมีความเคร่งครัดและ รุนแรง (Severity of punishment) (ปราโมทย์ เสริมศีลธรรม, 2564: 16-17)

5. ทฤษฎีการลงโทษเพื่อชดเชยความผิด (Atonement)

ทฤษฎีการลงโทษเพื่อชดเชยความผิด (Atonement) เป็นการลงโทษเพื่อชดเชยหรือทดแทน ความผิด เพื่อแก้แค้นผู้กระทำความผิดให้ต้องชดใช้ความผิดด้วยความทรमान โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าการลงโทษ นั้นกระทำต่อหน้าสาธารณชนวัตถุประสงค์ของการลงโทษนี้ก็จะมีมากยิ่งขึ้น (อนันต์ ลิขิตธนสมบัติ, 2557: ออนไลน์)

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาปัญหาเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายภายในเรือนจำในประเทศไทย

จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการลดค่าใช้จ่ายภายในเรือนจำจากการจัดเลี้ยง อาหาร ผู้วิจัยพบปัญหาเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายภายในเรือนจำจากการจัดเลี้ยงอาหาร ซึ่งค่าใช้จ่ายภายในเรือนจำ จากการจัดเลี้ยงอาหาร ในแต่ละวันจะมากขึ้นอยู่กับจำนวนผู้ต้องขังที่อยู่ภายในเรือนจำแต่ละแห่ง ซึ่งใน ปัจจุบันเรือนจำแต่ละแห่งต้องแบกรับค่าใช้จ่ายในการจัดเลี้ยงอาหาร ประมาณ 44,511.64 บาท/คน/ปี และ เมื่อพิจารณาเป็นค่าอาหารรายมื้อ พบว่า เฉลี่ยรัฐบาลต้องเสียค่าใช้จ่ายในส่วนดังกล่าว ประมาณ 40 บาท/ มื้อ/คน ซึ่งปัจจัยที่ทำให้จำนวนผู้ต้องขังมีมากภายในเรือนจำ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาค่าใช้จ่ายการจัดสวัสดิการให้แก่ผู้ต้องขังในการได้รับการจัดเลี้ยงอาหาร ที่เกิดจากสิทธิ และการจัดสวัสดิการให้แก่ผู้ต้องขังเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายภายในเรือนจำ

1.1 สิทธิและการจัดสวัสดิการให้แก่ผู้ต้องขังในการได้รับการจัดเลี้ยงอาหาร

ระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการดำเนินการเกี่ยวกับการอนามัยและการสุขาภิบาลของผู้ต้องขัง พ.ศ. 2561 ข้อ 21, 22 และ 25 มีการกำหนดเกี่ยวกับสิทธิของผู้ต้องขังในการได้รับการจัดเลี้ยงอาหาร โดยเรือนจำต้องจัดให้ผู้ต้องขังรับประทานอาหารอย่างน้อย 2 มื้อ คือ เช้าและเย็น อาหารมื้อ หนึ่ง หนึ่ง ให้ประกอบด้วยข้าวหรือสิ่งอื่นแทนข้าว และกับข้าวหรือสิ่งอื่นแทนกับข้าวในการจัดเลี้ยงอาหาร ให้เรือนจำจัดเลี้ยงอาหารอย่างเดียวกันสำหรับผู้ต้องขังทุกคนแห่งเรือนจำนั้น เว้นแต่ 1) อาหารที่จัดเลี้ยงขัดต่อลัทธิศาสนาของผู้ต้องขัง, 2) เมื่อมีคนป่วยซึ่งแพทย์แนะนำให้อาหารอย่างอื่นเลี้ยง หรือ 3) กรณีอื่นตามที่ผู้บัญชาการเรือนจำอนุญาต และเรือนจำจัดให้มีน้ำดื่มน้ำใช้ที่สะอาด จำนวนเพียงพอ และจัดหาภาชนะน้ำดื่มที่ถูกสุขลักษณะ รวมทั้งมีการเผื่อสำรองและปรับปรุงคุณภาพน้ำตามแนวทางที่กรมราชทัณฑ์กำหนด โดยปกติอาหารที่เรือนจำจะจัดให้ผู้ต้องขังรับประทานนั้นให้ปรุงขึ้นในเรือนจำ ให้เจ้าพนักงานเรือนจำและผู้ต้องขังดำเนินการปรุงอาหารเป็นการเฉพาะ ผู้ปรุงอาหารต้องผ่านการตรวจโรคและความเห็นชอบของแพทย์ และต้องได้รับการตรวจสุขภาพอย่างสม่ำเสมอ และนอกจากการที่ผู้ต้องขังได้รับการจัดเลี้ยงอาหารแล้ว ระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการจำหน่ายและทำลายสิ่งของที่ไม่อนุญาตให้เก็บรักษาไว้ในเรือนจำและสิ่งของที่ได้ยึดไว้ตามอำนาจหน้าที่ พ.ศ. 2561 ข้อ 4 (2) ผู้ต้องขังยังสามารถซื้ออาหารที่ปรุงแล้วเสร็จโดยเรือนจำหรือร้านของเรือนจำ และเครื่องบริโภคที่จัดซื้อมาเพื่อจำหน่ายในร้านค้าของเรือนจำ

1.2 สิทธิและการจัดสวัสดิการให้แก่ผู้ต้องขังในการได้รับการศึกษา

พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 มีการกำหนดเกี่ยวกับสิทธิของผู้ต้องขังในการได้รับการศึกษา ไว้ในมาตรา 43 โดยให้เรือนจำจัดให้ผู้ต้องขังได้รับการศึกษาแห่งชาติ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการรวมทั้งต้องมีการฝึกอบรมด้านคุณธรรมและจริยธรรม และการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มโอกาสการจ้างงาน และมาตรา 44 กำหนดให้เรือนจำรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการศึกษาขั้นพื้นฐานและการฝึกอบรมให้แก่ผู้ต้องขัง รวมทั้งต้องจัดหาบรรดาเครื่องอุปโภคบริโภคในการศึกษาขั้นพื้นฐานและการอบรมให้แก่ผู้ต้องขัง เว้นแต่ผู้ต้องขังจะนำอุปกรณ์ในการศึกษาของตนเองมาใช้และได้รับอนุญาตแล้ว

1.3 สิทธิและการจัดสวัสดิการให้แก่ผู้ต้องขังในการได้รับเงินรางวัลตอบแทนจากการทำงาน

พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 มีการได้รับเงินรางวัลตอบแทนจากการทำงาน ไว้ในมาตรา 80 ผู้ต้องขังไม่มีสิทธิได้ค่าจ้างจากการงานที่ได้ทำ แต่ในกรณีที่การงานที่ได้ทำไปนั้น ก่อให้เกิดรายได้ซึ่งคำนวณเป็นราคาเงินได้ ผู้ต้องขังอาจได้รับเงินรางวัลตอบแทนจากการงานนั้นได้ การคำนวณรายได้เป็นราคาเงินและการจ่ายเงินรางวัล ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่กำหนดในกฎกระทรวง

กฎกระทรวง การคำนวณรายได้เป็นราคาเงินและการจ่ายเงินรางวัลให้แก่ผู้ต้องขัง ซึ่งการงานที่ได้ทำนั้นก่อให้เกิดรายได้ซึ่งคำนวณเป็นราคาเงินได้ พ.ศ. 2563 มีการกำหนดเกี่ยวกับการได้รับเงินรางวัลตอบแทนจากการทำงาน ในกรณีที่การงานที่ได้จัดให้ผู้ต้องขังทำนั้นก่อให้เกิดรายได้ซึ่งคำนวณเป็นราคาเงินได้ ผู้ต้องขังอาจได้รับเงินรางวัลตอบแทนจากงานนั้น โดยคำนวณรายได้เป็นราคาเงิน ให้คำนวณราคางานเป็นทุนค่าใช้จ่าย และกำไร และให้ผู้บัญชาการเรือนจำจ่ายเงินรางวัลให้แก่ผู้ต้องขัง ร้อยละ 70 ของกำไรทั้งหมด โดยผู้ต้องขังได้รับส่วนแบ่งต่อวันคนละเท่า ๆ กัน ส่วนที่เหลือ และกรณีมีเศษเหลือไม่สามารถเฉลี่ยให้แก่ผู้รับได้นำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

2. ปัญหาจำนวนผู้ต้องขังจากการใช้กฎหมายอาญาเกินความจำเป็น

กฎหมายอาญา คือ กฎหมายที่บัญญัติว่าการกระทำหรือไม่กระทำอย่างใดเป็นความผิด และกำหนดโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดไว้ด้วย (เกียรตินิพนธ์ วัจนะสวัสดิ์, 2551: 1) ซึ่งโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิด ได้แก่ ประหารชีวิต, จำคุก, กักขัง, ปรับ และ ริบทรัพย์สิน ซึ่งโทษจำคุกก็เป็นหนึ่งในเหตุผลที่ต้องมีเรือนจำเพื่อคุมขังผู้กระทำความผิดอาญา และการที่มีการใช้กฎหมายอาญาความจำเป็น หรือภาวะกฎหมายอาญาเพื่อ (Over-criminalization) เกิดขึ้นจากการกำหนดให้การกระทำต่าง ๆ เป็นความผิดอาญาที่ไม่เหมาะสมและมากเกินไปเกินความจำเป็น ความเชื่อที่ว่าโทษทางอาญาทำให้ประชาชนเกรงกลัวไม่กล้ากระทำความผิด สามารถควบคุมพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมได้ทุกกรณี (สุภชัย เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2561 : 16) การตรากฎหมายขึ้นใช้บังคับที่ผ่านมาจึงมักกำหนดโทษ อาญาไว้ด้วยเพื่อลงโทษผู้ฝ่าฝืนกฎหมายนั้น เห็นได้จากการกำหนดโทษทางอาญาไว้ในกฎหมายอื่นอีกหลาย ฉบับ นอกเหนือจากประมวลกฎหมายอาญา เช่น พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 พระราชบัญญัติป้องกัน การทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 และพระราชบัญญัติควบคุมการขทาน พ.ศ. 2559 เป็นต้น (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2563: 4)

3. ปัญหาจากการกระทำความผิดซ้ำ

3.1 ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ คือการที่รายได้ของครอบครัวที่มีความแตกต่างกัน โดยเฉพาะครอบครัวที่มีความยากจนและผู้ใช้แรงงาน ชนชั้นล่างที่มีความยากไร้และผู้ใช้แรงงานซึ่งมีรายได้ไม่เพียงพอที่จะใช้จ่ายในการดำเนินชีวิต ทำให้เกิดการขาดแคลนเครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็น ซึ่งจะพบว่าปัญหาอาชญากรรมส่วนใหญ่มาจาก บุคคลในครอบครัวเหล่านี้ โดยมักจะกระทำความผิดในข้อหาลักทรัพย์ และปัญหายาเสพติด เป็นปัญหาหลัก โดยบุคคลเหล่านี้ต่างก็มีการกระทำผิดซ้ำเมื่อได้รับอิสรภาพซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่มีส่วนมาจากเศรษฐกิจของครอบครัว ซึ่งการมีประวัติติดคุกยังเป็นอุปสรรคสำคัญในการหางานทำที่สุจริต หากนายจ้างรู้ว่าเป็นผู้ที่เคยติดคุกมาก่อน มักจะได้รับการปฏิเสธไม่ให้เข้าทำงาน โดยที่การกระทำผิด เพราะครอบครัวมีปัญหาทางการเงิน หรือ เต็มร้อนเรื่องเงิน หรือการที่ท่านกระทำความผิดเพราะต้องรับภาระเรื่อง ค่าใช้จ่ายในครอบครัว นอกจากนี้แล้วที่ต้องมากระทำความผิดซ้ำเพราะว่าความยากจนของ

ครอบครัว ทำให้ต้องใช้จ่ายเงินเป็นจำนวนมากในชีวิตประจำวัน ซึ่งเกิดจากการประสบปัญหาไม่มีงานทำ หลังพินโทษ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้อิทธิพลของปัจจัยด้านเศรษฐกิจ

3.2 ปัญหาทางด้านครอบครัว เนื่องจากสถาบันครอบครัว เป็นสถาบันพื้นฐานแรกที่สุดและมีความสำคัญยิ่งของสังคม เพราะสถาบันที่เป็นจุดเริ่มต้นของ สถาบันทั้งหลายในอดีตก่อนนั้นสถาบันครอบครัว ทำหน้าที่เป็นทั้งสถาบันการศึกษา สถาบันเศรษฐกิจ และสถาบันการปกครอง หรืออธิบาย ได้ว่าสถาบันครอบครัวทำหน้าที่ให้การศึกษาและความรู้ แต่ในปัจจุบันสถาบันการศึกษาและสถาบันเศรษฐกิจ ได้เข้ามามีบทบาทปฏิบัติหน้าที่แทนสถาบันครอบครัวในด้านการให้การศึกษาแก่สมาชิกของสังคม และผลิตเครื่องอุปโภคและบริโภคขึ้นจำหน่ายแก่สมาชิกในสังคม บทบาทในด้านดังกล่าวของสถาบันครอบครัวจึงลดลงไป ปัญหาการกระทำผิดต่าง ๆ สถาบันครอบครัวจึงมีเป็นส่วนสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเกิดปัญหานั้นๆ ซึ่งเมื่อประสบปัญหาคน ในครอบครัวไม่ช่วยหาแนว ทางแก้ไขปัญหาในทางที่ถูกต้อง ไม่เคยให้ความช่วยเหลือกำลังใจ ซึ่งเกิดจากการไม่มี ความผูกพันกับครอบครัวและญาติพี่น้อง คนในครอบครัวไม่มีความเข้าใจ สนใจ และเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน จึง ทำให้เมื่อจะทำในสิ่งที่ผิดจะไม่เคยนึกถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับคนในครอบครัวเป็นลำดับแรก โดยสิ่งเหล่านี้เกิดจาก การขัดแย้ง/โต้แย้งกับบิดา-มารดาหรือ ผู้ปกครอง ทำให้มีความรู้สึกขาดความอบอุ่นจากครอบครัว คิดว่าพ่อแม่ รักลูกทุกคนไม่เท่ากัน จึงเป็นส่วนที่ทำให้เกิดการกระทำผิดซ้ำ

3.3 ปัญหาทางด้านสังคม เนื่องจากการกระทำผิดของบุคคลนั้นมีอัตราการกระทำ ความผิดแตกต่างกันออกไป โดยการกระทำ ความผิดของบุคคลจะมีจำนวนมากในท้องที่ที่เป็นย่านสลัมและย่านธุรกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งย่านที่มีการเปลี่ยนแปลงอันได้แก่ ย่านที่มีการอพยพ ซึ่งเป็นเขตของธุรกิจ ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อม ชุมชน และสังคมที่มีผลต่อการกระทำผิดของบุคคลนั่นเอง ซึ่งการที่มีบ้านอยู่ในชุมชนแออัด แหล่งเสื่อมโทรม มีผู้เสพยาเสพติด มีกลุ่มมิจฉาชีพอาศัยอยู่มาก ชุมชนที่อาศัยอยู่เป็นแหล่ง การซื้อขายยาเสพติด ทำให้มีการเรียนรู้เทคนิคและวิธีการในการกระทำความผิดจากบุคคลใกล้ชิด เช่น ญาติพี่น้อง หรือคนรู้จักสนิทสนมในชุมชน หรือเกิดจากการถูกเพื่อนชักจูงเมื่ออยู่กับกลุ่มเพื่อนจะกล้าทำในสิ่งที่ไม่เคย ทำ ซึ่งที่อยู่อาศัยเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้กระทำผิดอีกครั้ง (ชวลิต กลิ่นแข และคณะ, 2563: 259)

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยวิเคราะห์แล้วเห็นว่าแนวทางการลดค่าใช้จ่ายลดค่าใช้จ่ายภายในเรือนจำจากการจัดเลี้ยงอาหาร เป็นเรื่องที่สำคัญและหากสามารถทำได้ จะสามารถนำเงินภาษีของประชาชนมาใช้เพื่อพัฒนาประเทศในด้านอื่นให้ดียิ่งขึ้น โดยสามารถปรับปรุงแนวทางดังต่อไปนี้

1. ปัญหาค่าใช้จ่ายการจัดสวัสดิการให้แก่ผู้ต้องขังในการได้รับการจัดเลี้ยงอาหาร

การจัดสวัสดิการให้แก่ผู้ต้องขังในการได้รับการจัดเลี้ยงอาหารยังเป็นเรื่องจำเป็น เนื่องจากเป็นปัจจัยหนึ่งในการดำรงชีวิต ซึ่งเรือนจำต้องจัดให้ผู้ต้องขังรับประทานอาหาร ในอาหารมีอ หนึ่ง ๆ ให้

ประกอบด้วยข้าวหรือสิ่งอื่นแทนข้าว และกับข้าวหรือสิ่งอื่นแทนกับข้าวในการจัดเลี้ยงอาหาร ให้เรือนจำจัดเลี้ยงอาหารอย่างเดียวกันสำหรับผู้ต้องขังทุกคนแห่งเรือนจำนั้น ซึ่งปัจจุบันเรือนจำแต่ละแห่งต้องแบกรับค่าใช้จ่ายในการจัดเลี้ยงอาหาร ประมาณ 44,511.64 บาท/คน/ปี และเมื่อพิจารณาเป็นค่าอาหารรายมื้อพบว่า เฉลี่ยรัฐบาลต้องเสียค่าใช้จ่ายในส่วนดังกล่าว ประมาณ 40 บาท/มื้อ/คน ควรลดค่าใช้จ่ายของเรือนจำจากการจัดเลี้ยงอาหาร โดยอาจมีการลดค่าใช้จ่ายรายหัวลง แต่ต้องมีการคำนวณคุณค่าทางโภชนาการที่เพียงพอกับการใช้พลังงาน

เมื่อพิจารณาทฤษฎีการลงโทษเพื่อเป็นการแก้แค้นตอบแทน (Retribution) และทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence) ซึ่งทฤษฎีดังกล่าว มีวัตถุประสงค์เพื่อการแก้แค้นทดแทนสิ่งที่ได้กระทำความผิดลงไป และข่มขู่ยับยั้ง ไม่ให้กระทำความผิดซ้ำอีก การที่กรมราชทัณฑ์มีการให้การจัดให้มีสวัสดิการในการจัดเลี้ยงอาหารที่ดีเกินไป ทำให้ผู้ต้องขังที่พ้นโทษออกไปสู่ภายนอก เมื่อพบกับปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และครอบครัว ที่กดดันหรือมีความคิดเห็นเชิงลบกับคนเหล่านี้ให้ไม่สามารถใช้ชีวิตในสังคมได้ จึงมีความคิดว่า “ยอมติดคุกดีกว่าอดตาย อยู่ในคุกยังมีข้าวให้กิน” ส่งผลให้เกิดการกระทำความผิดซ้ำ เพราะไม่เกรงกลัวความลำบากที่อยู่ในคุก “ขาดอิสรภาพ แต่ไม่ขาดอาหารการกิน” ในขณะที่ประชาชนหรือคนที่ไม่ได้กระทำความผิดใด ๆ ต้องดิ้นรนหาเลี้ยงชีพ บางครอบครัวจนแม้กระทั่งไม่มีข้าวจะกินในแต่ละมื้อ หรืออาจจะต้องประทังชีวิตด้วยไข่เพียง 1 ฟอง เพื่อเลี้ยงทั้งครอบครัว (สนุก, 2566: ออนไลน์) และเมื่อเปรียบเทียบกับเงินสวัสดิการผู้สูงอายุที่ภาครัฐสนับสนุนให้กับผู้สูงอายุ อยู่ที่เดือนละ 600 - 1,000 บาท

2. มาตรการเสริมในแก้ไขปัญหาค่าใช้จ่ายการจัดสวัสดิการให้แก่ผู้ต้องขังในการได้รับการจัดเลี้ยงอาหาร โดยญาติของผู้ต้องขัง

เมื่อมีการลดค่าใช้จ่ายในการจัดเลี้ยงอาหารของผู้ต้องขังลง ให้เพียงพอแค่การดำรงชีวิต หากผู้ต้องขังต้องการจะทานอาหารที่แตกต่าง หรือเพิ่มเติมจากที่เรือนจำจัดให้ ก็ควรเป็นภาระของญาติผู้ต้องขังในการจะจ่ายค่าเลี้ยงดูผู้ต้องขังในเรื่องของอาหาร โดยระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการรับ จ่ายเงินฝากของผู้ต้องขังในเรือนจำ พ.ศ. 2553 มีการกล่าวถึง เงินฝากของผู้ต้องขัง หมายถึง เงินสด ธนาณัติ ตั๋วเงิน หรือเอกสารอื่นใดอันตัวเงิน ที่ผู้ฝากหรือของผู้ต้องขังที่ฝากไว้กับเรือนจำ โดยผู้ฝากเงิน ต้องมีความสัมพันธ์ในฐานะญาติของผู้ต้องขัง หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้ต้องขัง เมื่อมีการฝากเงินให้กับผู้ต้องขัง เรือนจำต้องมีการจัดทำบัญชีรับเงินฝากของผู้ต้องขังสำหรับใช้จ่ายเงินประจำวันได้วันละครึ่ง ครั้งละไม่เกิน 200 บาท หากเรือนจำใดประสงค์จะทำให้ผู้ต้องขังถอนเงินใช้ประจำวันมากกว่าที่กำหนดไว้ ให้ขออนุมัติจากอธิบดีเป็นกรณี ๆ ไป และหากผู้ต้องขังมีความประสงค์จะถอนเงินฝากของผู้ต้องขัง เพื่อใช้ในกิจการอื่นเป็นกรณีพิเศษต่างหากจากการถอนใช้ประจำวัน ให้กระทำโดยทำคำร้องเสนอต่อผู้บัญชาการเรือนจำ และให้ผู้บัญชาการเรือนจำพิจารณาอนุญาตตามที่เห็นสมควรเป็นราย ๆ ไป และเนื่องจากเรือนจำห้ามการพกเงินสดเข้าไปในพื้นที่ จึงมีการกำหนดให้เรือนจำต้องจัดทำบัตรซื้อของที่กำหนดราคาทดแทนเงินสด เพื่อซื้ออาหารจากร้านค้าของเรือนจำ

ซึ่งการที่กฎหมายอนุญาตให้ญาติสามารถฝากเงินให้ผู้ต้องขังใช้ จะสามารถแก้ไขปัญหานี้ได้ แต่การฝากเงินและใช้เงินในเรือนจำนั้นต้องถูกกำหนดอยู่ในอัตราที่กำหนดเท่านั้น ไม่ให้สามารถใช้ได้จนเกิดความสุขสบายจนเกินไป เพราะการถูกจำคุกนั้น ควรเป็นไปตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อชดเชยความผิด (Atonement) เป็นการลงโทษเพื่อชดเชยหรือทดแทนความผิด เพื่อแก้แค้นผู้กระทำความผิดให้ต้องชดเชยความผิดด้วยความทรमान และการที่น่าภาวของประชาชนคนอื่น มาเพื่อใช้ในการเลี้ยงดูผู้กระทำความผิดอาญา ผู้วิจัยเห็นควรว่าไม่อยู่ในภาระหน้าที่ของประชาชนที่จะจ่ายเงินส่วนนี้ให้กับผู้ต้องหา และเงินดังกล่าวยังไม่ได้ส่งผลให้มีการพัฒนาประเทศเป็นวงกว้าง ดังนั้น ญาติหรือครอบครัวของผู้ต้องขังควรจะต้องเข้ามามีส่วนในการดูแลค่าใช้จ่ายของผู้ต้องขัง หากผู้ต้องขังต้องการทานอาหารเพิ่มเติมนอกจากอาหารที่ได้รับจากเรือนจำ

3. มาตรการเสริมในแก้ไขปัญหาค่าใช้จ่ายการจัดสวัสดิการให้แก่ผู้ต้องขังในการได้รับการจัดเลี้ยงอาหาร โดยตัวผู้ต้องขังเอง

เมื่อมีการลดค่าใช้จ่ายในการจัดเลี้ยงอาหารของผู้ต้องขังลง แล้วหากผู้ต้องขังไม่มีญาติที่จะมาฝากเงินค่าใช้จ่ายในข้อที่ผ่านมา ก็ยังมีมาตรการเสริมสำหรับผู้ต้องขังที่ได้รับเงินรางวัลตอบแทนจากการทำงาน ซึ่งในปัจจุบัน ภายในเรือนจำมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ต้องขังมีการทำงานภายในเรือนจำ เช่น การทำงานฝีมือ การรีดผ้า ทำวิกรม ฯลฯ ซึ่งสามารถสร้างรายได้ หากกรมราชทัณฑ์ผลักดันและสนับสนุนให้คนภายในเรือนจำทำงานรับจ้างจากภายนอก และได้รับค่าตอบแทนจากผู้จ้าง ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 มีการได้รับเงินรางวัลตอบแทนจากการทำงาน ไว้ในมาตรา 80 ผู้ต้องขังไม่มีสิทธิได้ค่าจ้างจากการทำงานที่ได้ทำ แต่ในกรณีที่มีการงานที่ได้ทำไปนั้น ก่อให้เกิดรายได้ซึ่งคำนวณเป็นราคาเงินได้ ผู้ต้องขังอาจได้รับเงินรางวัลตอบแทนจากการงานนั้นได้ การคำนวณรายได้เป็นราคาเงินและการจ่ายเงินรางวัล ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่กำหนดในกฎกระทรวง การคำนวณรายได้เป็นราคาเงินและการจ่ายเงินรางวัล ให้แก่ผู้ต้องขัง ซึ่งการงานที่ได้ทำนั้นก่อให้เกิดรายได้ซึ่งคำนวณเป็นราคาเงินได้ พ.ศ. 2563 มีการกำหนดเกี่ยวกับการได้รับเงินรางวัลตอบแทนจากการทำงาน ในกรณีที่มีการงานที่ได้จัดให้ผู้ต้องขังทำนั้นก่อให้เกิดรายได้ซึ่งคำนวณเป็นราคาเงินได้ ผู้ต้องขังอาจได้รับเงินรางวัลตอบแทนจากงานนั้น โดยคำนวณรายได้เป็นราคาเงิน ให้คำนวณราคางานเป็นทุน ค่าใช้จ่าย และกำไร และให้ผู้บัญชาการเรือนจำจ่ายเงินรางวัลให้แก่ผู้ต้องขัง ร้อยละ 70 ของกำไรทั้งหมด โดยผู้ต้องขังได้รับส่วนแบ่งต่อวันคนละเท่า ๆ กัน ส่วนที่เหลือ และกรณีมีเศษเหลือไม่สามารถเฉลี่ยให้แก่ผู้รับได้นำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน เมื่อได้ส่วนแบ่งผู้ต้องขังที่ทำงานก็สามารถนำเงินดังกล่าวมาใช้ในการซื้ออาหารจากร้านค้าเรือนจำ เพื่อทานอาหารเพิ่มเติมนอกจากอาหารที่ได้รับจากเรือนจำได้ อีกทั้งการทำดังกล่าวจะเป็นการฝึกอาชีพให้ผู้ต้องขัง และเป็นการบังคับให้ผู้ต้องขังต้องทำงานไปในตัว หากไม่ทำงานก็จะไม่ได้ทานอาหารที่ตนต้องการจะทานจากการซื้อ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา มาตรการทางกฎหมายในการลดค่าใช้จ่ายภายในเรือนจำจากการจัดเลี้ยงอาหาร ผู้วิจัยเห็นควรมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้ นำเสนอให้ครบ 3 ด้าน เชิงวิชาการ เชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติการ

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. จากผลการวิจัย พบว่า กรมราชทัณฑ์มีการจัดสวัสดิการให้แก่ผู้ต้องขังในการได้รับการจัดเลี้ยงอาหาร เฉลี่ยต้องเสียค่าใช้จ่ายในการจัดสวัสดิการดังกล่าว ประมาณ 40 บาท/มื้อ/คน เมื่อพิจารณาทฤษฎีการลงโทษเพื่อเป็นการแก้แค้นตอบแทน (Retribution) และทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence) ดังนั้นควรแก้ไขการจัดสวัสดิการให้แก่ผู้ต้องขังในการได้รับการจัดเลี้ยงอาหาร โดยลดค่าใช้จ่ายของเรือนจำจากการจัดเลี้ยงอาหาร โดยอาจมีการลดค่าใช้จ่ายรายหัวลง แต่ต้องมีการคำนวณคุณค่าทางโภชนาการที่เพียงพอกับการใช้พลังงาน

2. จากผลการวิจัย พบว่า ระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการรับ จ่ายเงินฝากของผู้ต้องขังในเรือนจำ พ.ศ. 2553 ญาติสามารถฝากเงินให้ผู้ต้องขังใช้ ซึ่งสามารถนำมาใช้ได้ครั้งละไม่เกิน 200 บาท ตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อชดเชยความผิด (Atonement) ดังนั้นควรให้ของญาติผู้ต้องขังจ่ายค่าเลี้ยงดูผู้ต้องขังในเรื่องของอาหาร หากผู้ต้องขังต้องการทานอาหารเพิ่มเติมนอกจากอาหารที่ได้รับจากเรือนจำ โดยกำหนดจำนวนเงินที่สามารถใช้ได้ ไม่เกิน 300 บาท/วัน หรือ 100 บาท/มื้อ

3. จากผลการวิจัย พบว่า เรือนจำมีมาตรการเสริมสำหรับผู้ต้องขังที่ได้รับเงินรางวัลตอบแทนจากการทำงาน ซึ่งในปัจจุบัน ภายในเรือนจำมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ต้องขังมีการทำงานภายในเรือนจำ เช่น การทำงานฝีมือ การรีดผ้า ทำวิกผม ฯลฯ โดยจ่ายเงินรางวัลให้แก่ผู้ต้องขัง ร้อยละ 70 ของกำไรทั้งหมด ดังนั้นควรให้เรือนจำมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ต้องขังมีการทำงานภายในเรือนจำ ให้ผู้ต้องขังทำงานรับจ้างจากภายนอก และได้รับค่าตอบแทนจากผู้จ้าง มีการได้รับเงินรางวัลตอบแทนจากการทำงาน เพื่อซื้ออาหารเพิ่มเติมนอกจากอาหารที่ได้รับจากเรือนจำ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

กรมราชทัณฑ์ควรมีการกำหนดนโยบายในการลดค่าใช้จ่ายภายในเรือนจำจากการจัดเลี้ยงอาหาร โดยลดค่าใช้จ่ายของเรือนจำจากการจัดเลี้ยงอาหาร โดยอาจมีการลดค่าใช้จ่ายรายหัวลง แต่ต้องมีการคำนวณคุณค่าทางโภชนาการที่เพียงพอกับการใช้พลังงาน และมีมาตรการเสริมโดยการให้ญาติของผู้ต้องขังฝากเงินให้ผู้ต้องขังใช้ และส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ต้องขังมีการทำงานภายในเรือนจำ เมื่อได้รับเงินรางวัลตอบแทนจากการทำงาน สามารถนำเงินดังกล่าวซื้ออาหารเพิ่มเติมนอกจากอาหารที่เรือนจำจัดทำให้

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ลดค่าใช้จ่ายรายหัวของผู้ต้องขังในการจัดเลี้ยงอาหารลง และมีการคำนวณคุณค่าทางโภชนาการของอาหารให้เพียงพอกับการดำรงชีวิต
2. มีมาตรการเสริมหลังจากมีการลดค่าใช้จ่ายรายหัวของผู้ต้องขังในการจัดเลี้ยงอาหารลง โดยให้ญาติของผู้ต้องขังฝากเงินให้ผู้ต้องขังใช้ และส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ต้องขังมีทำงานภายในเรือนจำ และนำเงินที่ได้รับมาซื้ออาหารเพิ่มเติมนอกจากอาหารที่เรือนจำจัดทำให้ หรือเก็บเป็นเงินทุนหลังจากออกจากเรือนจำ

เอกสารอ้างอิง

- กรมราชทัณฑ์. (2567). รายงานสถิติ ผู้ต้องขังทั่วประเทศ แก้ไขครั้งล่าสุด 2567. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 13 เมษายน 2567. แหล่งที่มา: http://www.correct.go.th/rt103pdf/report_index.php.
- เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. (2551). *คำอธิบายกฎหมายอาญาภาค 1 บทบัญญัติทั่วไป*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: พลสยาม พรินต์ติ้ง.
- ชวลิต กลิ่นแข และคณะ. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำของจังหวัดแม่ฮ่องสอน. *วารสารวิชาการ สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก*. 6 (3), 253-261.
- ณัฐวิวัฒน์ สุทธิโยธิน. (2554). ทฤษฎีการลงโทษ. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 27 กันยายน 2567. แหล่งที่มา: https://www.stou.ac.th/schools/slsw/upload/41716_6.pdf.
- ณัฐวุฒิ วัฒนผลิน และ ศิริพงษ์ โสภากา. (2567). มาตรการทางกฎหมายในการพักโทษนักโทษเด็ดขาดซึ่งต้องโทษจำคุกตลอดชีวิต. *Journal of Roi Kaensarn Academi*. 9 (8), 511-527.
- ปราโมทย์ เสริมศีลธรรม. (2564). *หลักเกณฑ์ในการกำหนดโทษทางอาญา ภายใต้โครงการสนับสนุนสารสนเทศเพื่อการทำงานของสมาชิกวุฒิสภา*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.
- สนุก. (2566). ครอบครัวยุคใหม่ แค้น ไซ้ 1 ฟอง ผัดข้าวกิน 10 ชีวิต เด็กๆ อยากรู้อยากเห็นท้อจนเก็บไปฝัน. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 29 มิถุนายน 2567. แหล่งที่มา: <https://www.sanook.com/news/8986002/>.
- สัญญาพงศ์ ลิ้มประเสริฐ และคณะ. (2562). การลงโทษผู้กระทำผิดทางอาญา. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 15 พฤษภาคม 2567. แหล่งที่มา: <https://rsucon.rsu.ac.th/files/proceedings/nation2019/NA19-109.pdf>.
- สำนักข่าวอิศรา. (2566). เจาะงบประมาณคุก : ส่องค่าใช้จ่ายคุมขัง ผู้ต้องโทษ 1 ราย รัฐต้องจ่ายเงินเท่าไร?. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2567. แหล่งที่มา: <https://isranews.org/article/isranews-scoop/114919-isranews-299.html>.

- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2566). งบประมาณโดยสังเขป ฉบับปรับปรุง ตามพระราชบัญญัติรายจ่ายประจำปี งบประมาณ พ.ศ. 2566. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2567. แหล่งที่มา: https://www.moj.go.th/attachments/20230407152549_58605.pdf.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2563). ผู้ต้องขังล้นเรือนจำ. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 15 พฤษภาคม 2567. แหล่งที่มา: https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/download/article/article_20200608145458.pdf.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2567). การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2566 ทัวราชอาณาจักร. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 15 เมษายน 2567. แหล่งที่มา: https://www.nso.go.th/nsoweb/storage/survey_detail/2024/20240702120458_45133.pdf.
- สุภัชลี เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2561). กฎหมายอาญาเพื่อ. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*. 44 (2), 9-33.
- อนันต์ ลิขิตธนสมบัติ. (2557). มาตรการการลงโทษทางอาญาแก่ผู้กระทำความผิดในคดีสิ่งแวดล้อม. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 3 มิถุนายน 2567. แหล่งที่มา: https://library.coj.go.th/pdf-view.html?fid=1552&table=files_biblio